Özür Hallerinde Abdestin Hükmü

Konu için seçtiğimiz başlıktan da anlaşılacağı üzere, konumuz, fıkıh kitaplarında “özürlünün abdesti baslığı” altında incelenmiştir. Biz de bu konuyu Nuru’l İzah ve Şerhi Merakı’l Felah ve Merakı’l Felah’ın haşiyesi Tahtavi’den ve de diğer muteber fıkıh kitaplarımızdan istifade ederek sizlere aktarmaya çalışalım.

Devamlı burun kanaması, idrar tutamama, yaranın devamlı kanaması, devamlı yellenme, hayız ve nifas dışında kadınlarda daimi akıntı gibi abdesti bozan hastalıklara “özür”denir.

Özürlü:

İki namaz arasında örneğin; öğle namazı vaktinin girdiği andan itibaren ikindi namazı vaktinin girmesine kadar olan zaman içerisinde yukarıda zikrettiğimiz özürlerden, abdest alıp öğle namazını kılacak kadar bir zaman beri olamayan kişidir.

Görüldüğü gibi bir kişiye özürlü denilebilmesi, özrün iki namaz arasını tamamen kapsaması (ki; buna hakiki istiab denir) veya bu süre içerisinde bir müddet kesilse de bu müddet zarfında abdest alıp, o vaktin namazını kılmanın mümkün olmaması durumundadır. (Buna da hükmi istiab denir.)

Özürlünün Hükmü:

Her namaz vakti için abdest alır. Aldığı abdestle o vakit içinde özürlülük kendisiyle sabit olan özrün dışında abdesti bozan yellenme, küçük abdest gibi yeni bir şey meydana gelmedikçe, dilediği kadar farz, vacib, sünnet, eda ve kaza namazı, cuma ve bayram namazı kılabilirler. Kabe’yi tavaf edebilir, Kur’an’ı Kerim’i tutabilirler.

Özürlünün abdesti, abdest aldığı bu vaktin çıkmasıyla bozulur. Yeni namaz vakti için yeniden abdest alması gerekmektedir.

Bir yaradan devamlı kan akması sebebiyle özürlü olan kişinin, bu kanın bulaştığı elbiseyle namaz kılması caizdir.

Buraya kadar anlatılanlar bir kişinin özürlülüğünün sabit olması için, bulunması gereken şartlardır. Özürlülük sabit olduktan sonra özrün sondaki vakitte bir defa bulunması, kişinin hâlâ özürlü sayılması için yeterlidir.

Mesela; ikindi vakti içerisinde öğle vakti boyunca devam ettikten sonra, sadece bir defa kan gelmesi.

Tam bir namaz vakti; yani bir namaz vaktinin başından sonuna kadar, özür kesilmedikçe kişi özürlü olmaktan çıkmaz. Kesilirse çıkar.

Özürle İlgili Meseleler:

Öğle ezanı okunmadan önce bir kimsenin kolundan kan akmaya başlasa, öğle namazı vakti girdikten sonra da devam etse, bu kişi ne yapmalıdır?

a)Önce akıntıyı herhangi bir yolla durdurmaya çalışmalı. Akıntıyı durdurmaya muvaffak olursa, abdest alıp namazını kılar.

b)Akıntıyı durdurmaya muvaffak olamazsa, öğle namazı vaktinin çıkmasına az bir zaman; yani abdest alıp namazı kılacak bir vakit kalıncaya kadar bekler. Sonra akıntı devam etse de, abdest alıp namazı kılar.

c)İkindi ezanı okunduğunda akıntısı kesilmeyen bu kişi özürlü kabul edildiğinden, akıntıyla beraber kıldığı öğle namazı geçerlidir.

İkindi namazını kılmak için vaktin sonunu beklemesine gerek yoktur. Abdest alıp namazını geciktirmeden kılar.

Öğle namazı vaktinin girmesinden (velev az bir zaman) sonra bir kimsenin herhangi bir yerinden kan akmaya başlasa ve devam etse, bu kimse ne yapmalıdır?

a) Bir önceki meselede olduğu gibi herhangi bir yolla akıntıyı durdurmaya çalışmalıdır. Buna muvaffak olursa abdest alıp namazını kılar.

b) Eğer muvaffak olamazsa, vaktin sonunu beklemeyip namazını kılar.

c) Öğle namazını kılmak için vaktin sonunu beklediği gibi, akıntının devam etmesi durumunda ikindi namazını kılmak için devaktin sonunu bekler. Akşam namazı vaktinin girmesine az bir zaman kala akıntı ile beraber ikindi namazını kılar.

Bir önceki meseleden farklı olarak bu meselede, ikindi namazını kılmayı vaktin sonuna bırakması, akıntının öğle ile ikindi arasındaki zamanın tümünü kapsamamasındandır. Zira bu misalde akıntı öğle namazının vakti girdikten sonra başlamıştır.

Bu itibarla kişi, öğle namazı vaktinin çıkmasıyla özürlü olmamıştır. Özürlü olması akşam namazının vakti girinceye kadar akıntının devam etmesiyle sabit olur.

Özürlülüğü sabit olunca, daha önce akıntıyla beraber kıldığı öğle ve ikindi namazları geçerli sayılır. Ancak; öğleden sonra başlayan bu kanama, ikindi namazı vakti içerisinde abdest alıp bu namazı kılacak kadar bir zaman kesilirse, ikindi namazını akıntının kesildiği bu zaman diliminde kılması gerekli olduğu gibi, akıntıyla beraber kıldığı öğle namazını kaza etmesi de gereklidir. Çünkü özürlü olduğu sabit olmamıştır.

Güneşin doğumundan öğle namazına kadar olan vakit namaz vakti olmadığından, bu vakitte meydana gelen özürler, kişiyi özürlü yapmadığı gibi, daha önceden sabit olan özürlülüğü de kaldırmaz.

Buna binaen sabah namazının vakti girdikten, yani imsaktan bir süre sonra kişinin her hangi bir yerinden kan akmaya başlasa ve bu akıntı öğle namazı vaktine kadar, hatta öğle namazı vaktinin girmesinden sonra ikindi namazı vaktinin girmesine az bir zaman kalana kadar devam edip kesilse, bu kişi özürlü olmaz. Çünkü tam bir namaz vakti akıntı gerçekleşmemiştir. Bu itibarla da akıntıyla beraber kılmış olduğu sabah namazını kaza eder.

Ancak, İkindi namazı vaktinin girmesiyle beraber akıntı hâlâ devam ederse, kişi özürlü olur. Ve akıntıyla beraber kılmış olduğu sabah ve öğle namazları geçerli olur.

Ayrıca bir kimsenin daha önceden sabit olan özürlülüğü mühmel vakit olan güneşin doğmasıyla öğle namazı vaktinin girmesine kadar olan süre içerisinde tamamen kesilse de, özürlülük kalkmaz.